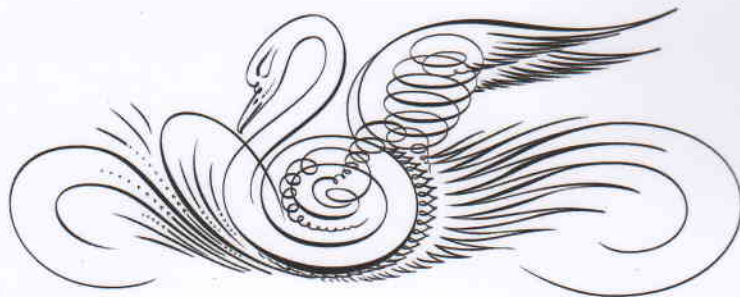

Баҳодир КАРИМ

ИСТИҚЛОЛ АДАБИЁТИ:

назм ва наср

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА
ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

АЛИШЕР НАВОИЙ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ
ЎЗБЕК ТИЛИ ВА АДАБИЁТИ УНИВЕРСИТЕТИ

БАҲОДИР КАРИМ

ИСТИҚЛОЛ АДАБИЁТИ: НАЗМ ВА НАСР

(Монография)

«Firdavs-shoh nashriyoti»
Тошкент – 2021

УЎК 021012.133.09-1

К25

КБК 03.3(09)

К25

Монография Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети Илмий-техникавий кенгаши томонидан нашрга тасвир қилинган (2021 йил 29 ноябрь, 8-сонли баённома).

Мисъул муҳаррир:

Проф. Абдулла Улуғов

Такризчилар:

Доц. Дилмурод Холдоров

Доц. Олим Тўлабоев

Баҳодир Карим

Истиқлол адабиёти: назм ва наср [маън]: / Баҳодир Карим.
– Тошкент: "Firdavs-shoh nashriyoti", 2021. – 146 б.

Ушбу монографияда мустақиллик даври адабиёти, хусусан, назм ва назмга доир асосий тамойиллар муҳокама қилинган. Зеро, бу янги – истиқлол замонидagi адабиёт бир неча асрлик ўзбек адабиёти босиб ўтган тарихий даврдан нисбатан фарқ қилади. Шўро даври адабий сиёсати билан истиқлол йиллари маънавий-адабий муҳим таққосланганида ҳам айни ўзгаришлар кўзга яққол ташланган. Мазкур монография таркибига кўра асосий – "Мустақиллик даври ўзбек шеърини" ва "Мустақиллик даври ўзбек насри" номли икки бўлимдан iborat. Кириш ва хулоса қисмида эса давр адабиётининг умумий манзарасига қисқача изох берилган.

Китоб кенг ўқувчилар оммаси, хусусан, филолог талабдор магистрантлар, ёш тадқиқотчилар ва, умуман, адабиёт мухлиблари мўлжалланган.

© Б. Карим, 2021

ISBN 978-9943-7142-9-8 © "Firdavs-shoh nashriyoti" 2021

ЯНГИ ДАВР ЎЗБЕК АДАБИЁТИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАР

(Кириш ўрнида)

1991 йил 1 сентябрь куни Ўзбекистон мустақиллиги эълон қилинди. Мамлакатнинг ижтимоий-сиёсий, маданий-маърифий, илмий-адабий ҳаёти ва миллатнинг шонли тарихи учун бу ниҳоятда улкан ҳамда жаҳоншумул воқеадир. Ўзбек халқининг тарихига мустақиллик куни олтин харфлар билан битилиши табиий. Шу эътибордан Ўзбекистон Республикасининг барча ижтимоий-маданий соҳаларида, адабиёт ва санъатда янги давр бошланди. "Истиқлол", "мустақиллик" сўzlари билан сифат-лмидиган бу даврнинг моҳиятини ҳар ким чуқур англаши ва унинг кадр-қимматини баланд тутиши лозим. Янги давр мобайнида давлатлараро муносабатларда, халқаро маданий-маърифий, адабий алоқаларда ўзгаришлар, туб бўрилишлар юз берди; тарихнинг янги саҳифалари очилди.

Мустақил Ўзбекистон Республикасининг мадҳияси битилди:

*"Серхўёш, ҳур ўлкам, элга бахт, нажот,
Сен ўзинг дўстларга йўлдош, меҳрибон!
Яшнагай то абад илму фан, ижод,
Шухратинг порласин токи бор жаҳон!*

*Олтин бу водийлар – жон Ўзбекистон,
Аждодлар мардона руҳи сенга ёр!
Ушбу халқ қудрати жўш урган замон,
Оламни маҳлиё айлаган диёр!"*

- ҚОДИРИЙНИ кўмсаб (ёднома) (1994). Тошкент: Абдулла Қодирий номидаги халқ мероси нашриёти.
- ҚУТБИДДИН, Абдували (2011). Бор. Тошкент: Фафур Ғулом номидаги нашриёт-мағбаа ижодий уйи.
- ҚУРОЛБОЙ ҚИЗИ, Зулфия (2019). Аёл. Тошкент: Фафур Ғулом номидаги нашриёт-мағбаа ижодий уйи.
- ҚўШЖОНОВ, Матқуб (2018). Танланган асарлар. Тошкент: “Шарк” нашриёти.
- ХАЙДАР, ўроз (2010). Кечиккан фаёл. Тошкент: “Шарк” нашриёти.
- ХАЙДАРОВА, Рисолат (2011). Жавзо. Тошкент: Фафур Ғулом номидаги нашриёт-мағбаа ижодий уйи.
- ХАКИМ, Саъдулла (2014). Яна сиз билан. Тошкент: “Niso roligat” нашриёти.
- ҲАМДАМ, Улуғбек (2010). Узоқдаги Дилнура. Тошкент: “Akademnashr” нашриёти.
- ҲАМДАМ, Улуғбек (2012). Янги ўзбек шеърияти. Тошкент: “Адиб” нашриёти.
- ҲАСАН, Ҳол Муҳаммад (2006). Қадимий кўшиқ. “Адабёт-жамғармаси” нашриёти.
- ҲАҚҚУЛ, Иброҳим (2009). Ижод иклими. Тошкент: “Фан” нашриёти.
- ҲОЖИЕВА, Ойдин (2007). Назоқат. Тошкент: “Шарк” нашриёти.
- ҲОШИМОВ, Ўткир (2011). Нурли халқачалар. Тошкент: “Нижой” нашриёти.
- XX аср ўзбек шеърияти (2007). Антология. Тошкент: “Ўзбекистон Миллий энциклопедияси” нашриёти.
- XX аср ўзбек ҳикояси (2009). Антология. Тошкент: “Ўзбекистон Миллий энциклопедияси” нашриёти.
- XX аср ўзбек адабий танқиди (2011). Антология. Тошкент: “Tugol-Iqbol” нашриёти.

МУНДАРИЖА

Янги даври ўзбек адабиётига хос хусусиятлар.....	3
Мустақиллик даври ўзбек шеърияти.....	10
Мустақиллик даври ўзбек насри.....	66
Хулоса ўрнида айрим умумий фикрлар.....	133
Адабиётлар рўйхати.....	138

БАҲОДИР ҚАРИМ

**ИСТИҚЛОЛ АДАБИЁТИ:
НАЗМ ВА НАСР**

(Монография)

Мухаррир Умида Содиқ қизи
Бадий муҳаррир Жаҳонгир Бадалов

Лицензия рақами АА №3996. Босилга 2021 йил 15 декабрда
рухсат этилди. Бичими 60x84^{1/16}. Таъмс TAD гарнитураси.

Кегли 12. Адади 50 нусхада.

Шартнома № 47–2021. Буюртма № 60.

"Firdavs-shoh nashriyoti". Тошкент, 129.
Навой кўчаси, 30.

«AVTO-NASHR» босмахонасида чоп
этилди.

Шеър йўли – мураккаб. Шеър йўли – зиддиятли: унда хагар ва сурур, шуҳрат ва офат ёнма-ён юради.

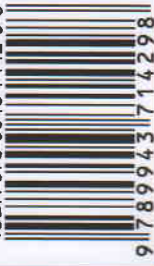
Шеърга жуда эҳтиёт бўлиб ёндошмоқ лозим. Шеър ортида бир умидди, туйнун қалб бор.

Шеър – туйнунинг суврати. Шоир камалақранг сўзлар билан хис-туйнуларнинг расмини чизади.

Насрий асар учун ҳар қандай ҳодисани – у қатга ёки кичик бўлинидан қатъий назар – бадий тасвир воситалари, образли тафаккур, инсоннинг барча руҳий кечинмалари эътиборига кўра ақс-эттириш муҳим саналади.

Бадий асар маълум бир замонда муайян ижодкор томонидан ёзилади. Бироқ у ҳамма даврларда яшаётган инсонлар табиатига мос келиши, ўй-кечинмаларига таъсир кўраётгани лозим.

ISBN 978-9943-7142-9-8

9 789943 714298